

Πνευματικές Συμβουλές του Γέροντος Σεραφείμ του Σαβαΐτου

Οι παλαιοί άγιοι μοναχοί ονόμαζαν τη μοναχική ζωή, ζωή «ευαγγελική», δηλαδή ζωή σύμφωνη με τις εντολές του Ευαγγελίου.

«Μοναχός εστί ο μόνον των του Θεού εχόμενος όρων και λόγων, εν παντί καιρώ και τόπω και πράγματι». Η ζωή του μοναχού είναι αφιερωμένη στον Θεό, στην υπηρεσία του Θεού μόνο από υπερβολικό ουράνιο έρωτα.

Βιώνει τις θρησκευτικές αξίες ακούσια περιορισμένος, απομακρυσμένος από τον κόσμο, αλλά ζει για τον κόσμο και την Εκκλησία. «Πάντων κεχωρισμένος και τοις πάσι συνηρμομένος.».

Δεν εμίσησε τον κόσμο, αλλά την κακία αυτού. Το ευλογημένο ήθος, που προσέφερε ο θεόσδοτος [ορθόδοξος μοναχισμός](#), ο αμαθής πνευματικά κόσμος δεν το κατανοεί. Το χλευάζει και το απορρίπτει. Οι μοναχοί αποτελούν την προφυλακή του Σταυρού της Ορθοδόξου Εκκλησίας και τα απόρθητα οχυρά είναι τα μοναστήρια αυτής. Η αγιώτερη και ευκολώτερη οδός προς σωτηρία των ψυχών μας είναι, σύμφωνα με τη γνώμη των περισσοτέρων Πατέρων, η ζωή του κοινοβίου θεμελιωμένη από τον ίδιο τον Σωτήρα μας Χριστό, και τους αγίους Μαθητάς και Αποστόλους Του. Ο ίδιος ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός με την ίδια Του τη ζωή, ευλόγησε την παρθενία. Αυτήν ετίμησαν κορυφαίοι άγιοι Πατέρες, «ων ουκ έστιν αριθμός»¹.

Οι μοναχοί είναι «οι Άγγελοι του Θεού», κατά τον ιερό Χρυσόστομο, «οι μάρτυρες τη προαιρέσει», κατά τον Μέγα Αθανάσιο, «οι συνεχισταί της μαρτυρικής Εκκλησίας», κατά τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο, «η κόμη που κοσμεί την κεφαλήν της Εκκλησίας», κατά τον

άγιο Γρηγόριο Νύσσης, επειδή δοξάζουν την κεφαλή της Εκκλησίας. Η μοναχική ζωή εκφράζεται από το ησυχαστικό πνεύμα της ορθοδόξου παραδόσεως.

Κατά τους χρόνους της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, οι μοναχοί υπήρξαν οι στυλοβάτες της παιδείας, οι διατηρήσαντες αυτήν, μετά του Χριστιανισμού της αποκεκαλυμμένης αληθείας. Από τις τάξεις των μοναχών προήλθαν οι μεγάλοι και θεοφόροι Πατέρες, οι οποίοι διέτυπωσαν τα δόγματα της αγίας μας Εκκλησίας στις Οικουμενικές Συνόδους και την αγίαν ημών πίστιν εκράτουναν.

Η μεγαλύτερη προσφορά του μοναχισμού είναι η μαρτυρία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και η προσευχή για τον κόσμο. Οι μοναχοί υπήρξαν οι κατηχητές, οι ιεροκήρυκες, οι κοινωνικοί εργάτες, οι οποίοι μεριμνούσαν για τους πτωχούς, και οι πρωτοπόροι στις εκπαιδευτικές εξορμήσεις του Βυζαντίου.

Ερχόμενοι όμως στην Παλαιστίνη, βλέπουμε πως με την ίδρυση των παναγίων προσκυνημάτων της Αγίας Γης εγκαινιάζεται και η εν αυτή ίδρυσις των πρώτων μοναστικών κέντρων, μετά από την πρώτη εμφάνιση του μοναχισμού ανά την έρημο της Ιουδαίας υπό των πρωτεργατών αυτού Ιλαρίωνος του Μεγάλου από τη Γάζα και οσίου Χαρίτωνος, οι οποίοι πρώτοι εισάγουν τον μοναχικό βίο στην Παλαιστίνη.

Η Αγία Γη είχε συγκεντρώσει το ενδιαφέρον πολλών μοναχών, ως ο καθγιασμένος τόπος «ου έστησαν οι πόδες του Κυρίου»², όπου γεννήθηκε, έδρασε, έπαθε, και ανέστη ο Κύριος. Τα πρώτα κέντρα του μοναχισμού στην Παλαιστίνη, κατά το μέσον του δ' αιώνας, καθίστανται στα Ιεροσόλυμα, Βηθλεέμ και Όρος των Ελαιών, όπου ευσεβείς εκ των περάτων της γης προσέρχονται για να ενταχθούν στη διακονία των Αγίων Τόπων, στο καθορισμένο μοναχικό τάγμα «των Σπουδαίων». Τοιουτοτρόπως το μοναχικό ιδεώδες μεταφυτεύεται από τις ερήμους της Αιγύπτου στην Παλαιστίνη δια των μεγάλων «πολιστών» της ερήμου Ιλαρίωνος και Χαρίτωνος. Την ίδια εποχή, που ο Χριστιανισμός θριαμβεύει δια της ευνοίας του πρώτου Χριστιανού αυτοκράτορος Κωνσταντίνου του Μεγάλου και της αγίας αυτού μητρός Ελένης, άρχεται η ίδρυσις του μοναχικού βίου και ιδεώδους στην κοιτίδα του Χριστιανισμού.

Τα μοναστικά αυτά κέντρα έμελλαν με την πάροδο του χρόνου να εξελιχθούν και να αποτελέσουν θησαυροφυλάκια πνευματικού πλούτου και θεία φυτώρια αγαθών ψυχών, όπως διαφαίνεται από την ιστορία. Τα μοναστήρια είναι οι ζωηφόροι άμπελοι που έθρεψαν την Αγία μας Ορθοδοξία της Μέσης Ανατολής με «βότρυας ζωής», είναι οι παλαιστρες υπερφυών αγώνων, τα ορμητήρια πνευματικών αναβάσεων, τα φυτώρια αγίων ανδρών που με τις προσευχές, τ' ασκητικά παλαίσματα, τις θαυματουργίες και την αγιότητά τους ενίσχυσαν και στερέωσαν το μήνυμα του Ευαγγελίου σε ολόκληρη την Παλαιστίνη.

Καρποφόρησε ο μοναχισμός στην Αγία Γη και ιδρύθηκε το κοινοβιακό σύστημα. Αναπτύχθηκε και έγινε η μοναχική πολιτεία, η επί της γης βασιλεία του Θεού, τα μέλη της οποίας πολιτεύονται μεταξύ των συνανθρώπων των ως επίγειοι άγγελοι.

Μεγάλη υπήρξεν η συμβολή του αγίου Χαρίτωνος δια την ανάπτυξιν του μοναχισμού και διη και δια την ίδρυσιν του λαυρεωτικού μοναχικού συστήματος, υιοθετηθέντος μετά ταύτα υπό του μαθητού αυτού Μεγάλου Ευθυμίου και εν συνεχεία υπό του [αγίου Σάββα του Ηγιασμένου](#), του καθηγητού της ερήμου της Ιουδαίας. Ο άγιος Χαρίτων ίδρυσε αρχικά στην έρημο Φαράν την πρώτη του Λαύρα, όπου ανεπτύσσετο έτι περισσότερο ο κοινοβιακός βίος. Μετά την ίδρυσιν των υπ' αυτού νέων κοινοβιακών μοναστικών κέντρων τύπου Λαύρας εν τω Σαρανταρίω όρει (του Δουκός) και αλλαχού (του Σουκά η της παλαιάς Λαύρας), απεχώρησε στα παρά τη Θεκωέ σπήλαια.

Μεγάλως συνέβαλαν στο έργο της αναπτύξεως του μοναχισμού στην Παλαιστίνη δύο έτεροι πρωτεργάτες αυτού, οι Ευθύμιος και Θεόκτιστος, παρά τους πόδας των οποίων εμαθήτευσαν οι μετέπειτα στυλοβάτες του μοναχισμού Σάββας ο Ηγιασμένος και [Θεοδόσιος ο Κοινοβιάρχης, οι και υπερασπιστές της αγίας μας Ορθοδοξίας](#).

Ούτω εμπεδούται ο μοναχισμός εν τοις κόλποις της Σιωνίτιδος Μητρός των Εκκλησιών εις όφελος της καθόλου Εκκλησίας και της κοινωνίας, καθόσον ο μοναχισμός ως σύστημα συν τω χρόνω εξέρχεται των ορίων του μοναστηρίου, ίνα ακτινοβολήση έξωθεν αυτού και δράσει φιλανθρώπως εν τη κοινωνία.

Υπόδειγμα τοιούτου μοναστικού κέντρου έχομεν την Ιερά Λαύρα του αγίου Σάββα, η οποία σώζεται και λειτουργεί άχρι της σήμερα και μας υπενθυμίζει τους αγώνες και τα παλαίσματα του ιερού και ηγιασμένου εκείνου οσίου ανδρός, τους οποίους κατέβαλε υπέρ της δόξης της Εκκλησίας και της Ορθοδοξίας.

Αναμφιβόλως δε το παράδειγμα εκείνων των οσίων ανδρών προβάλλει ενώπιον ημών εις

μίμησιν αυτών, δια να αναζήση ο ρόλος της Ορθοδοξίας ο πολύτιμος και εις την σύγχρονον εποχήν ημών του τελευτούντος εικοστού αιώνας και διαμέσου των αιώνων.

Ο άγιος Σάββας, «ο εκ κοιτίας μητρός ηγιασμένος»³, ίδρυσε συνολικά επτά Λαύρες στην Παλαιστίνη. Περιλάλητος και πανυπέριτος κτίτορας και των επτά. Πλήθος μοναστών ωδήγησεν εις σωτηρίαν...

Πολυθαυμάσιος και θεοδηγούμενος ο βίος του, φιλόθεον και οσιακόν το παράδειγμά του. Πλήθος φιλερήμων ανδρών προώθησεν εις την μίμησιν του ασκητικού του βίου. «Πλήρης πίστεως»⁴ και δυνάμεως πνευματικής, αφάνταστα διακριτικός, αυστηρότατα ασκητικός, «εν πλήρει επιγνώσει», φιλόανθρωπος και αγαθός.

Ο μοναχισμός είναι ο προάγγελος της βασιλείας του Θεού. Είναι ο τύπος της αιωνιότητος και αυτών τον τύπο βίωσε και ο άγιος Σάββας. Οι λαύρες του είναι πολύτιμοι φάροι, φρούρια πίστεως, κάστρα Ορθοδοξίας, ακροπόλεις της Εκκλησίας. Η πρώτη του και κεντρική Λαύρα κατέστη φωτεινό παλλάδιο της πίστεως, τόπος πνευματικών αναβάσεων και σωτηριωδών αγωνισμάτων, σε χώρο αδιαλείπτου ευχαριστιακής δοξολογίας του Θεού.

Στην πολύπαθη ιστορική Λαύρα Σάββα του Ηγιασμένου ταχθήκαμε και εμείς να διακονούμε ταπεινά, δοξολογούντες τον Τριαδικό Θεό, που αξιωθήκαμε και γευόμαστε την ζωντανή παρουσία του Οσίου με τον ερχομό του ιερού αφθάρτου λειψάνου Του, από τη Βενετία τον Οκτώβριο του 1965, μετά από εννέα αιώνες απουσίας του από την Αγία Γη και δη από την ομώνυμη Λαύρα του. Ο Θεός τον κατέστησε «δοχείον του Πνεύματος» Του και τον εδόξασεν έτι ζώντα. «Και γεγονός φωστήρ τη οικουμένη λάμπων τοις θαύμασι...»⁵ Η Εκκλησία τον έτιμησεν και αυτός καθίσταται «φωστήρ» της οικουμένης, όχι μόνο μοναζόντων, αλλά και μυριάδων ψυχών, υμνολογών τον Θεό και υμνολογούμενος υπό του λαού και υπό των μοναστών.

Αν ο ζήλος του οίκου του Θεού «κατέφαγεν» τον ψαλμωδό Δαβίδ⁶, τον μακάριο Σάββα, σαν άλλη φωτιά τον κατέφλεξε ο ζήλος για την διάσωσιν της ορθής πίστεως και της κανονικής τάξεως των μοναστικών του κέντρων και της μητρός των Εκκλησιών των Ιεροσολύμων. Έπασχε πολλά ο θείος Σάββας να μιμηται εις πάντα τρόπον τον Μέγα Ευθύμιον και μόνον αυτόν είχε ως αρχέτυπον, της αρετής και εικόνα ζωσα και έμψυχον, δια να μην παρεκκλίνη ουδόλως από τις τάξεις και τα ήθη του! Μέγιστος διδάσκαλος προς αρετήν ήτο ο μέγας Σάββας και ούτως ωραίους συνήθριζε τους καρπούς των πόνων του. Τόσον μεγάλα και θαυμάσια ήσαν τα ένθεα αυτού κατορθώματα, ήτοι τα τόσα μοναστήρια και οι τόσες άλλες οικοδομές, τις οποίες έκτισε και τα συνεχή κατά των δαιμόνων τρόπαια. Έγινε πρότυπον ασκητικής τελειότητος και φύλαξ αυστηρός του καθήκοντος και πολυειδώς υπέρ της Εκκλησίας εργάσθηκε. Μετά σεβασμού κύπτομεν την κεφαλήν προ των όλων εκείνων σεβασμίων οσίων ανδρών που προσέφεραν δείγματα υψίστης αρετής, εκλείσαν την Εκκλησίαν και προέβαλον αυτήν λαμπρώς ως φάρον τηλαυγή ανά την υφήλιον, φάρον ορθοδόξου μαρτυρίας και βιοτής.

Όσοι στυλοβάτες και εδραιωτές του ανατολικού μοναχισμού, πρόξενοι και πρέσβεις σωτηρίας αναρίθμητων ψυχών πρεσβεύσατε υπέρ πάντων ημών.

Ο μοναχισμός είναι «τέχνη των τεχνών και επιστήμη των επιστημών». Την καλύτερη θεολογία τη μαθαίνει κανείς στο μοναστήρι παρά στα μεγάλα σχολεία (εννοούσε τα πανεπιστήμια).

Η μητέρα και ο πατέρας του μοναχού για τον πόνο που νοιώθουν για το χωρισμό του από αυτούς θα πάρουν μεγάλο βραβείο στη βασιλεία των Ουρανών, κι' ας μην το καταλαβαίνουν τώρα.

Για κάθε αργό λόγο θα δώσουμε απολογία στο Θεό.

Φεύγε μακριά από την κατάκριση, διότι σκοτώνει και κολάζει αμέσως τρεις ψυχές: αυτόν που κατακρίνει, αυτόν που ακούει και αυτόν που κατακρίνεται.

Εμείς εδώ στους Αγίους Τόπους είμαστε φρουροί, είμαστε φύλακες των παναγίων προσκυνημάτων, όχι για χρήματα, όχι για ματαιοδοξία, αλλά προς δόξα του Θεού, και για να σώσουμε τις ψυχές μας, αλλά και για να φυλάξουμε αυτά τα ιερά χώματα, όσο ζούμε οι ανάξιοι!

Η ακημοσύνη είναι αρετή ανώτερη της ελεημοσύνης.

Ο καλός και αγαθός άνθρωπος τα βρίσκει όλα ωραία και καλά. Ο κακός άνθρωπος τα βρίσκει όλα κακά και ατελή.

Νιώθεις οργή, θυμό, νεύρα για κάποιον; Θέλεις να τον υβρίσεις, διότι σου προξένησε λύπη, πόνο, κακό, σε αδίκησε; Κάνε ένα κομποσχοίνι εκατοστάρι γι' αυτόν και θα δεις πως θα ελαφρύνεις και θα νοιώσεις αγάπη γι' αυτόν. Προσευχήσου με θέρμη γι' αυτόν.

Χτύπα το κακό με το καλό. Χτύπα το κακό με την προσευχή και τη δοξολογία προς τον Θεό.

Ο Οικουμενισμός και η Παγκοσμιοποίηση είναι του Σατανά κόλπα.

Εάν έχεις όλες τις αρετές, αλλά έχεις υπερηφάνεια και μίσος, τότε τα έχασες όλα. Όταν καυχιέσαι, τα χάνεις όλα. Δυσκολότερον είναι να κρατήσεις μια αρετή, παρά να την αποκτήσεις.

Αρετή που φαίνεται δεν είναι αρετή.

Τα χρήματα που φυλάς για τα γηρατειά σου θα τα φάνε οι γιατροί και τα νοσοκομεία.

Εκ του βιβλίου "Ο Γέρων Σεραφείμ Σαβαΐτης"

Εκδόσεις Μυγδονία

1. Ψαλμ. 103, 25
2. Ψαλμ. 131, 7
3. Βλ. Ακολουθία της μνήμης του αγίου Σάββα, πολλαχού.
4. Πραξ. 6, 5.
5. Οσιακόν απολυτίκιον
6. Ψαλμ. 68, 10.